

7 KASIM 1987

KÜLTÜR-

Avni Arbaş, otuz yıllık Paris dönemini anlattı:

Şimdiki Paris eskisi gibi değil

“Et yok, yağ yok, sigara yok. Korkunçtu! Atölyem soğuktu, ellerim üşüdüğünden resim yapamıyordum. Domme Kahvesi’nde kocaman bir soba vardı. Sabah erkenden fırlayıp oraya giderdim. Her gidişimde bir de bakardım, Fikret Mualla benden önce gelmiş, kurulmuş sobanın başına.

ANNA TURAY

Paris, sanatçıların Kâbe’sidir. Montaigne, “Fransa, Fransızlar içinse, Paris bütün dünya içindir” der. Sanat dünyasının aynasıdır Paris ve her sanatçı yaşamının bir döneminde Paris’te bulunmak ister. Ressam Avni Arbaş ise yaşamının oldukça büyük bir bölümünü, tam 30 yılını sürekli olarak bu kentte geçirmiş. Bir türlü ısıtamadığı Reu de Jacques’taki atölyesinde üşüyen parmaklarını, Café Domme’deki kocaman sobanın başında Fikret Mualla ile birlikte ısıtmış. Saint - Germain - des Prés’de varoluşlarının devam ettiği Le Tabou’da Juliette Greco ile dans etmiş.

Paris’teki günler

Avni Arbaş, 1947’den 1977’ye uzanan Paris döneminde gerçekleştirdiği resimleri Ortaköy Artisan Sanat Galerisi’nde sergiledi. Resimlerini “Portreler” ve “Desenler” başlıkları altında, ayrı bölümler halinde sunan sanatçının sergisinde yağlıboya tabloları da yer aldı. Arbaş’la Paris’teki günlerinden, anılarından söz ediyoruz. O günleri gülerlek anımsıyor ve “güzeldi” diye özetliyor tek kelimeyle. Ancak Paris’e ilk ayak bastığında

FRANSA YILLARI — Fransa’daki yıllarını galerilere, müzelere giderek, bol bol resim yaparak geçirmiş Avni Arbaş. Etki altında kalmamak için sürekli-bir atölyeye gitmemiş, bir hocadan ders almamış.

büyük bir düş kırıklığına uğradığını da ekliyor hemen.

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Leopold Lévy Atölyesi’nde öğrenimini tamamlayan sanatçı, 1947 yılında Fransız hükümetinin verdiği bursla gider Paris’e. İlk kez yurtdışına çıkmaktadır ve herkes Paris’ir ışıklar ve renkler içindeki görünümünü, çekiciliğini anlatmıştır o güne kadar. Oysa Paris, 2. Dünya Savaşı’ndan yeni çıkmıştır. O ışıklar yoktur artık ve üstelik her şey karneye bağlanmıştır. Yemek ve ısınmak en büyük sorunlarıdır Avni Arbaş’ın.

Domme Kahvesi ve Fikret Mualla

“Et yok, yağ yok, sigara yok! Korkunçtu! Çok zorlu bir kış ge-

çirdim o sene. Sular donuyordu soğuktan. Para verseniz de odun - kömür bulabilmek imkânsızdı. Atölyem boydan boya camekân-lı, yüksek tavanlı soğuk bir yerdi. Resim yapamıyordum ellerim üşüdüğü için. Domme Kahvesi’nde kocaman bir soba vardı. Sıcacık olurdu. Sabahları erkenden fırlayıp oraya giderdim ısınmak için. Her gidişimde bir de bakardım ki, Fikret Mualla benden önce gelmiş, kurulmuş sobanın başına.”

Ucuza “tavşan”

Yiyecek bulmak da zordur o yıllarda. “Öyle zayıflamıştım ki, Don Kişot’un beygirine dönmüştüm!” diyor Avni Arbaş. “Bir ara Montparnasse’ta bir lokanta bulmuştum. Tavşan veriyorlardı ve çok ucuzdu. Ben de bo-

Avni Arbaş, çalışmalarını yaklaşık otuz yıl Fransa’da sürdürdü. 1947 - 77 yılları arasında Fransa’da bulunan Arbaş, şon on yıldır sürekli Türkiye’de. Arbaş, son olarak, Paris dönemi resimlerini bir arada sergiledi.

yuna tavşan yiyordum. Bir gün ‘Yahu çocuklar, aptallık etmeyin siz de gelin, çok ucuz’ dedim. Gülmeye başladılar. Meğer onlar tavşan değil kediymiş. Hakikaten o sıralar Paris sokaklarında kedi kalmamıştı.”

Sanatçılardaki heyecan

Ya sanat yaşamı? Doyurucu muydu her şeye karşın? Yanıt “evet” oluyor. “Çünkü herkes harpten çıkmıştı ve bir şeyler yapmak istiyordu. Şimdiki gibi değildi. O heyecan yok artık sanatçılarda. Şimdi işi daha çok ticarete dökmüşler. Zaten Paris de zannediyorum o eski havasını yitirdi yavaş yavaş.”

Paris’teki günlerini galerilere, müzelere giderek ve bol bol resim yaparak geçirir Arbaş. Sürekli olarak bir atölyeye gitmez ve bir hocadan ders almaz. Hocaların öğrencilerini çok fazla etki altında bıraktığını düşünmektedir. İzleyici olmayı tercih eder. Avni Arbaş’ın ardından Nejad Devrim gelir Paris’e. Sonra da Abidin Dino ve ötekiler. Yavaş yavaş kalabalıklaşmaya başlarlar. Montparnasse’a, Saint-Germain’e giderler, sohbetler, kavgalar ederler, güzel kadınları severler, içki içerler ve hep resim yaparlar. Avni Arbaş’ın Paris anıları arasında Nazım Hikmet’ten Fikret Mualla’ya, Picasso’dan Peter Ustinov’a kimler yoktur ki?

1947’de bir yıllık bir bursla adını attığı Paris’te, 1970’e kadar sürekli kalır Avni Arbaş. 1970’te 6 ay için Türkiye’ye gelir, sonra 1977 yılına kadar yine Paris’i mesken tutar. Bu tarihten sonra da Türkiye’ye yerleşir. Paris’te bir depoda duran resimlerini de ancak bu yıl getirme ola-nağı bulabilir.

1970’li yıllar...

“Paris’e gitmeden önce sergi açacak galeri bulamamaktan yakınıyorduk” diyen Avni Arbaş, “Şimdi ne çok galeri var İstanbul’da” diyerek şaşkınlığını ifade ediyor. “Galeri yoktu doğru dürüst o zamanlar. Bulsak da resim satamazdık zaten. Bir tane resim satsak bayram ederdik. 1970’li yıllara gelince, resim piyasasının hareketlenmeye başladığını gördüm. Şimdi bir sürü galeri var. O kadar çok ki bunlara yetecek ressam yok. Bir de değişik ressamlar türemiş. ‘Bir ay sonra sergim var’ diyor. Peki sergileyecek resmin? ‘Ooo, bir ay vaktim var, nasıl olsa yetiştiririm.’ Oysa amaç sergi değildi ki. Olmamalıdır.”

“Don Giovanni” 200 yaşında Bestelenişinin ve ilk oynanışının 200. yıldönümü bütün dünyada kutlanmakta olan Mozart’ın yapıtında Don Giovanni’yi devlet sanatçısı Ayhan Baran, Leporello’yu da Suat Arıkan canlandırıyor. Yekta Kara’nın sahneye koyduğu “Don Giovanni” bu ay içinde bugün ve 11 kasımda sergilenecek. Orkestrayı Avusturyalı şef Robert Wagner’in yönettiği yapıtta, Remziye Alper, Melek Çeliktaş, Cemalettin Kurugöllü, Sedat Öztoprak, Nejat Pınazoğlu, Cemil Özfirat, Şamil Gökberk, Bilge Göryan, Sevan Şencan, Gül Sabar, Nursel Öncül de diğer rolleri paylaşıyorlar. Oyunun metnini Lorenzo da Ponte yazdı, Nihat Kızıltan Türkçeye çevirdi. Dekor düzenlemesini Yücel Tanyeri’nin yaptığı oyunda, kostümleri de Şando Zıpçı gerçekleştirdi.

